Súd:	Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka:	14Co/74/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu:	6624201391
Dátum vydania rozhodnutia:	17. 12. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Eva Dzúriková
ECLI:	ECLI:SK:KSBB:2024:6624201391.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Dzúrikovej a členov senátu JUDr. Anny Snopčokovej a JUDr. Vladimíra Šalamúna v právnej veci žalobcu: A. B., nar. XX. XXXXXXX XXXX, bytom C. C. XX, právne zastúpený A. D. B., advokát, so sídlom E., F. C. X, proti žalovanému: Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo vnútra SR, Bratislava, Pribinova 2, o zaplatenie 5 704,59 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č. k. 10C/15/2024-169 zo dňa 6. augusta 2024, takto

r o z h o d o l :

I. Rozsudok Okresného súdu Lučenec č. k. 10C/15/2024-169 zo dňa 6. augusta 2024 p o t v r d z u j e .

II. Žalovaný j e p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie, ktorým rozhodne o výške náhrady trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Odvolaním napadnutým rozsudkom Okresný súd Lučenec (ďalej aj len „súd prvej inštancie“ alebo aj „okresný súd“) rozhodol tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 5 704,59 eur v lehote troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku (výrok I.) a žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške (výrok II.).
1.1 V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca sa žalobou doručenou okresnému súdu dňa 14. marca 2024 domáhal voči žalovanému náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 5 704,59 eur, v dôsledku porušenia práva európskej únie.
1.2 Súd prvej inštancie uviedol, že predmetom konania je nárok žalobcu ako hasiča na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala vzniknúť v dôsledku výkonu služby v rozsahu priemerného týždenného služobného času presahujúceho limit stanovený v článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES (ďalej len „Smernica“) v období od marca 2021 do februára 2024, z dôvodu nesprávnej transpozície smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky, konkrétne do zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore (ďalej len „Zákon o HaZZ“). Zaplatenia žalovanej sumy sa žalobca domáha titulom náhrady škody, ktorá mu vznikla ako jednotlivcovi porušením úniového práva žalovaným ako členským štátom Európskej únie.
1.3 Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania (§ 204 „in fine“ CSP) zistil, že žalobca vykonáva funkciu hasiča. V žalovanom období od marca 2021 do februára 2024 mal žalobca, ako príslušník hasičského a záchranného zboru (ďalej len „HaZZ“), v služobnom pomere služobný čas rozvrhnutý nerovnomerne. Výkon služobnej pohotovosti bol rozdelený na aktívnu časť, ktorá bola odmeňovaná ako práca nadčas a jej trvanie sa započítavalo do fondu pracovného času, a neaktívnu časť, ktorá sa do fondu pracovného času nezapočítavala. V žalovanom období od marca 2021 do

februára 2024 žalobca odpracoval spolu 1923,92 hodín služobnej pohotovosti (z toho 1851,92 hodín určenej a 72 hodín nariadenej služobnej pohotovosti), ktoré neboli započítané do fondu pracovného (služobného) času a jeho priemerný týždenný pracovný čas v žalovanom období predstavoval 50,15 hodín týždenne. Za obdobie marec 2021 - december 2021 žalobca odpracoval 495,13 hodín určenej služobnej pohotovosti, za obdobie január 2022 - december 2022 odpracoval 612,68 hodín určenej služobnej pohotovosti, za obdobie január 2023 - december 2023 odpracoval 656,92 hodín určenej služobnej pohotovosti a za obdobie január 2024 - február 2024 odpracoval 87,20 hodín určenej služobnej pohotovosti.

1.4 Nebolo medzi stranami sporné, že žalobca pracuje od X. XXXXXXXX XXXX ako hasič v služobnom pomere (aj v spornom období) podľa Zákona o HaZZ. Existencia služobného pomeru žalobcu v HaZZ za žalované obdobie bola preukázaná rozhodnutím o vymenovaní do štátnej služby a žalobcom predloženými výplatnými páskami za rozhodné obdobie. V pláne služieb sa evidujú hodiny služobnej činnosti a osobitne aj hodiny služobnej pohotovosti. Žalovaný žalobcom predložené plány služieb ani výplatné pásky nespochybňoval, preto tvrdenia žalobcu o rozsahu jeho prítomnosti v práci za žalované obdobie považoval súd prvej inštancie za nesporné skutkové tvrdenia (§ 151 ods. 1 CSP). V období od marca 2021 do februára 2024 odpracoval spolu 1923,92 hodín služobnej pohotovosti (určenej a nariadenej), ktoré neboli započítané do pracovného času (priemerný týždenný pracovný čas žalobcu v tomto období predstavoval 50,15 hodín).

1.5 K námietke nedostatku pasívnej vecnej legitimácie súd prvej inštancie uviedol, že Slovenská republika je v zmysle čl. 29 Smernice zodpovedná za jej správnu transpozíciu. Nakoľko žalobca sa žalobou domáha náhrady škody spočívajúcej v nemajetkovej ujme, z titulu porušenia únioného práva členským štátom (Slovenskou republikou), žalovaný - Slovenská republika, v mene ktorej koná ústredný orgán štátnej správy, do pôsobnosti ktorého patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor, teda Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, disponuje pasívnou vecnou legitimáciou.

1.6 Článok 6 písm. b) Smernice predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke alebo akémukoľvek obmedzeniu, a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi (C-429/09 vo veci G., body 33 až 35). Osobitne v prípade hasičov Súdny dvor potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený Smernicou (C-429/09 vo veci G., C-52/04 vo veci Personalrat der Feuerwehr Hamburg). Nakoľko žalobca musí byť počas výkonu služobnej pohotovosti k dispozícii zamestnávateľovi na pracovisku, celý čas služobnej pohotovosti je potrebné započítať do pracovného času žalobcu, pričom skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je žalobcovi vyplácaná náhrada podľa § 122 ods. 1 Zákona o HaZZ, nemá vplyv na porušenie článku 6 písm. b) Smernice.

1.7 K námietke o správnej transpozícii Smernice súd prvej inštancie uviedol, že len navonok sa javí úprava v zmysle Zákona o HaZZ ako súladná so Smernicou, nakoľko podľa prílohy č. 4 bod 5. Zákona o HaZZ bola Smernica do jeho znenia prebratá. S poukazom na ust. § 193, § 85 ods. 2, § 86 ods. 1 a 2, § 122 ods. 3 Zákona o HaZZ, súd prvej inštancie konštatoval, že zákon oddeľuje vykonávanie štátnej služby hasiča v rámci služobného času a vykonávanie štátnej služby hasiča v rámci určenej služobnej pohotovosti, pretože služobná pohotovosť hasiča bezprostredne nadväzuje na služobný čas hasiča. Výsledkom uvedenej úpravy je záver, že hoci v obidvoch prípadoch ide o výkon štátnej služby hasiča, služobná pohotovosť hasiča sa nezapočítava do služobného času hasiča. Podľa článku 2 ods. 1 a 2 Smernice však pracovný čas predstavuje akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a (alebo) praxou a naproti tomu čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom, z čoho možno vyvodiť, že čas určenej služobnej pohotovosti hasiča má byť súčasťou služobného času, pretože nejde o čas odpočinku. Zákon o HaZZ tak jednoznačne v rozpore so Smernicou zo služobného (pracovného) času hasiča vyčleňuje čas určenej služobnej pohotovosti. Uvedený záver vyplynul aj z vykonaného dokazovania, podľa ktorého žalobca po zohľadnení času určenej služobnej pohotovosti odpracoval v spornom období priemerne viac ako 48 hodín týždenne. Súdny dvor pritom viackrát rozhodol, že členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) Smernice tak, že uplatnenie tohto nároku pracovníkov na to, aby priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval maximálnu hranicu, budú viazať na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzia. Z uvedeného potom vyplýva záver, že vnútroštátna právna úprava umožňuje zamestnávateľovi nezapočítať neaktívnu časť služobnej pohotovosti do služobného času a rozvrhnúť

žalobcovi - príslušníkovi HaZZ služobný čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu stanovenú článkom 6 písm. b) Smernice. V tejto súvislosti potom súd prvej inštancie skonštatoval, že Slovenská republika ako členský, v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov, neprijala doposiaľ opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby bol služobný čas príslušníkov hasičského a záchranného zboru definovaný v súlade s pojmom pracovný čas podľa článku 2 Smernice a aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času stanovená článkom 6 písm. b) Smernice.
1.8 Pokiaľ ide o polemiku ohľadne referenčného obdobia použitého na výpočet priemerného týždenného pracovného času, v článku 16 Smernice sa stanovuje, že „doby platenej ročnej dovolenky priznané v súlade s článkom 7 a doby pracovnej neschopnosti sa nezahŕňajú alebo sú pri výpočte priemeru neutrálne“. Súd prvej inštancie poukázal na výkladové oznámenia Komisie o smernici Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (Korigendum k oznámeniu Komisie), v zmysle ktorého „neexistenciu práce počas tohto obdobia nemožno použiť na kompenzáciu iných období, počas ktorých sa presiahol maximálny týždenný pracovný čas“. Z toho súd prvej inštancie dôvodil, že nie je správny názor, ktorý odpočítava od služobného času nároky na zákonom priznanú riadnu dovolenku alebo dobu pracovnej neschopnosti. Na okraj poznamenal, že to by nevyhnutne znamenalo, že žiadny z príslušníkov by nečerpal tieto zákonné nároky, pretože tieto nároky na dovolenku a práceneschopnosť by boli automaticky odpočítavané od služobného času, čo je v rozpore nielen s účelom a cieľom Smernice, ale aj v rozpore s § 97 ods. 1 zákona o HaZZ, ktorý za čas vykonávania štátnej služby považuje aj čerpanie dovolenky, plateného služobného voľna, náhradného voľna za štátnu službu nadčas a vo sviatok, ale aj neprítomnosť príslušníka v štátnej službe z dôvodu dočasnej práceneschopnosti z dôvodu choroby alebo úrazu. Súd prvej inštancie zdôraznil, že záväzok garantovať priemerný 48 hodinový týždenný pracovný čas podľa článku 6 písm. b) Smernice (bez ohľadu na jeho dĺžku) platí v plnom rozsahu aj vo vzťahu k referenčnému obdobiu. Pokiaľ ide o dĺžku referenčného obdobia, súd prvej inštancie vychádzal z ustanovenia § 86 ods. 1 Zákona o HaZZ (ako aj článku 19 v spojení s článkom 17 ods. 3 písm. b) a čl. 16 písm. b) Smernice, podľa ktorého je referenčné obdobie 6 mesiacov, pričom sa v tomto smere stotožnil s názorom žalovaného, že referenčné obdobie treba počítať od momentu, od ktorého si žalobca uplatňuje svoj nárok. (Neuniklo pritom pozornosti súdu prvej inštancie, že žalobca si vypočítal priemerný počet hodín za štyri referenčné obdobia, a to podľa kalendárnych rokov, t. j. 03/2021 - 12/2021, 01/2022 - 12/2022, 01/2023 - 12/2023, 01/2024 - 02/2024).
1.9 Súd prvej inštancie konštatoval, že z listinných dôkazov predložených žalobcom (výplatné pásky, plán služieb) vyplýva, že v období marec 2021 – august 2021 dosahoval žalobcov priemerný týždenný pracovný čas 49,60 hodín (1303,93 hodín : 26,29 týždňov). Za obdobie september 2021 - február 2022 dosiahol jeho priemerný týždenný pracovný čas 48,29 hodín (1248,90 hodín : 25,86 týždňov). Za obdobie marec 2022 - august 2022 dosiahol jeho priemerný týždenný pracovný čas 48,39 hodín (1272,10 hodín : 26,29 týždňov). Za obdobie september 2022 - február 2023 dosiahol jeho priemerný týždenný pracovný čas 52,03 hodín (1345,46 hodín : 25,86 týždňov). Za obdobie marec 2023 - august 2023 dosiahol jeho priemerný týždenný pracovný čas 52,01 hodín (1367,45 hodín : 26,29 týždňov). Za obdobie september 2023 - február 2024 dosiahol jeho priemerný týždenný pracovný čas 49,45 hodín (1285,68 hodín : 26 týždňov). Keďže žalovaný nerozporoval doklady predložené žalobcom (namietal len, že tieto samé o sebe nie sú spôsobilé byť dôkazom preukazujúcim zásah do práv žalobcu), ani výpočet času služobnej pohotovosti, uvedené súd prvej inštancie považoval za nesporné a vychádzal z takéhoto určenia. Z uvedeného výpočtu je zrejmé, že priemerný 48-hodinový týždenný pracovný čas bol u žalobcu prekročený v každom z referenčných období (03/2021 až 08/2021, 09/2021 až 02/2022, 03/2022 až 08/2022, 09/2022 až 02/2023, 03/2023 až 08/2023, 09/2023 až 02/2024). V žalovanom období od marca 2021 do februára 2024 žalobca odpracoval spolu 1923,96 hodín služobnej pohotovosti, ktoré neboli započítané do fondu pracovného (služobného) času a jeho priemerný týždenný pracovný čas v žalovanom období predstavoval podľa výpočtu súdu 49,96 hodín týždenne.
1.10 Súd prvej inštancie uviedol, že zo žaloby je nepochybne zrejmé, že žalobca si uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy z dôvodu, že u žalobcu došlo v príčinnej súvislosti s porušením práva únie zo strany žalovaného k vzniku škody v dôsledku zásahu do práva žalobcu na ochranu zdravia a do práva žalobcu na súkromie a rodinný život. Súd prvej inštancie sa v tejto súvislosti nestotožnil ani s námietkou žalovaného o uplatnení (skrytého) mzdového nároku zo strany žalobcu. Súd prvej inštancie bol názoru, že predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi porušením práva únie boli v danom spore splnené. Bolo preukázané, že priemerný pracovný týždenný služobný čas žalobcu presahoval v rozpore s čl. 6 písm. b) Smernice hranicu 48 h v príčinnej súvislosti s porušením práva únie, dôsledkom čoho bol zásah do žalobcovho práva na ochranu zdravia, práva na súkromie a rodinný život.

1.11 Vzhľadom na zistený skutkový stav má ujma žalobcu najbližšie k zásahu do osobnosti žalobcu (analogicky podľa § 11 až § 13 OZ). Na základe vykonaného dokazovania dospel súd prvej inštancie k záveru, že žalobca preukázal spôsobenú ujmu, pretože z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca v rozpore s článkom 6 písm. b) Smernice v žalovanom období od marca 2021 do februára 2024 odpracoval 1923,92 hodín služobnej pohotovosti (určenej a nariadenej služobnej pohotovosti), ktoré neboli započítané do fondu pracovného (služobného) času, keď priemerný týždenný pracovný čas žalobcu za celé obdobie predstavoval podľa výpočtov súdu 49,96 hodín týždenne. Žalobca na preukázanie svojho tvrdenia o počte odpracovaných hodín predložil doklady od svojho zamestnávateľa, ktoré žalovaný žiadnym spôsobom nespochybnil.
1.12 Zároveň bol preukázaný zásah do osobnosti žalobcu, konkrétne do jeho práva na ochranu zdravia a súčasne do jeho práva na súkromie a rodinný život, pretože musel v skutočnosti odpracovať viac, ako bol povinný podľa Smernice, na úkor svojej rodiny musel tráviť čas v práci a v dôsledku toho prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, najmä manželke, deťom, záľubám, či iným aktivitám nesúvisiacim s pracovnou činnosťou, ktoré by prispeli k jeho relaxácii a psychickej i fyzickej regenerácii. Pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy prihliadol súd prvej inštancie aj na dlhodobé trvanie takéhoto protiprávneho stavu, keď žalobca pracuje v zbore už viac ako XX rokov. V tomto smere súd prvej inštancie poznamenal, že hoci žalovaný najprv na súdnom pojednávaní navrhol vykonanie dokazovania výsluchom žalobcu podľa § 195 CSP, tento dôkazný návrh následne vzal späť, pričom žalujúca strana výsluch žalobcu nenavrhla.
1.13 Z vyššie uvedeného podľa súdu prvej inštancie nepochybne vyplynulo, že žalobca je objektívne oddelený od svojho vlastného sociálneho súkromného prostredia a rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám, je prakticky vylúčená a právo na odpočinok žalobcu je permanentne niekoľko rokov porušované.
1.14 Súd prvej inštancie zdôraznil, že žalobca sa podanou žalobou domáha náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy vyčíslenej podľa počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odslúžil a ktoré mu neboli započítané do služobného času. Nežaluje teda nemajetkovú ujmu vyčíslenú za presný počet odpracovaných hodín nad 48 hodín týždenne. Za primeranú náhradu považuje finančné odškodnenie rovnajúce sa odmene, ktorú mu priznáva Zákon o HaZZ ako pri nariadenej služobnej pohotovosti. Takto stanovený postup žalobcu pri výpočte náhrady škody súd prvej inštancie považoval za primeraný charakteru a spôsobu, akým k zásahu došlo, ako aj k následnom na jeho živote, a to vo väzbe na porovnateľné kritérium ceny práce, z ktorého vychádzal žalobca. Počas trojročného obdobia, ktorého sa tento spor týka, žalobca odpracoval 1923,92 hodín služobnej pohotovosti, ktorá mu nebola započítaná do pracovného času, čo predstavuje nemajetkovú ujmu v sume 2,97 eur za hodinu (5 704,59 eur : 1 923,92 hodín), ktorú musel v rámci služobnej pohotovosti nezahrnutej do pracovného času stráviť v práci a nemohol sa venovať rodine, svojim koníčkom, či odpočinku, a preto súd prvej inštancie žalobe vyhovel a priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5 704,59 eur. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. Žalobca mal v spore plný úspech, preto má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov konania žalobcu rozhodne súd po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie žalovaný (ďalej aj len „odvolateľ"), a to z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d), f), h) CSP, pričom uviedol, že rozsudok súdu prvej inštancie napáda v celom rozsahu (výrok I. a II.) a žiadal, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietne v celom rozsahu.
2.1 Namietol, že nebola preukázaná nesprávna transpozícia Smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky a dodal, že súd musí skúmať samotné porušenie čl. 6 písm. b) Smernice. Inak povedané, skutočnosť, že by došlo k nesprávnej transpozícii Smernice nemôže zakladať automaticky domnienku, že žalobca pracoval v čase výkonu svojej služby pravidelne viac ako 48 h. Je preto povinnosťou žalobcu preukázať porušenie namietaného článku Smernice vo vzťahu k jeho plánu služieb, aby mohol byť v predmetnom konaní úspešný.
2.2 K výpočtom priemerného týždenného pracovného času žalobcu uviedol, že súd prvej inštancie v bodoch 61. až 67. odôvodnenia napadnutého rozsudku pristúpil k výpočtu údajných odpracovaných hodín žalobcu, ktoré spriemeroval do referenčných období (6 mesačných). Žalovaný uviedol, že sa s týmito výpočtami nestotožňuje. Poukázal na to, že sa súd nesprávne vysporiadal s otázkou fondu pracovného času, pretože je zrejmé, že fond pracovného času v sebe zahŕňa nie len pracovný čas ale i čas odpočinku. Poznamenal, že v zmysle Zákona o HaZZ čas pracovného voľna, dovolenka a pod. nie je výkonom štátnej služby. Dodal, že fond pracovného času je veličina, ktoré neodzrkadľuje rozsah skutočne odpracovaných hodín.

2.3 Z vyššie uvedeného dôvodu tak žalovaný vykonal prepočet služobného času žalobcu a tvrdil, že do práva žalobcu zasiahnuté nebolo. (pozn. odvolacieho súdu – žalovaným vykonaný prepočet služobného času žalobcu deklaruje, že v jednotlivých referenčných obdobiach priemerný týždenný služobný čas nepresahoval 48 h). Žalovaný tvrdil, že takýto prepočet nemožno považovať za novotu, pretože vyplýva z plánu služieb žalobcu, ktorý predložil žalobca už v žalobe, a teda ide len o interpretáciu predloženého dôkazu. Poukázal v tomto smere na ust. § 366 písm. c) CSP.
2.4 Tvrdil, že spôsob výpočtu nemajetkovej ujmy nemôže byť vo forme matematickej rovnice. Namietol, že súd vychádzal z ust. o mzdových nárokoch príslušníkov hasičského a záchranného zboru v dôsledku čoho konal súd v rozpore s § 216 CSP. Dodal, že je zrejmé, že žalobca si vypočítal nemajetkovú ujmu spôsobom výpočtu finančnej škody, teda medzi týmito pojmami nerozlišuje. Žalovaný tak bol názoru, že rozdielne ohodnotenie určenej a nariadenej pohotovosti nie je možné považovať za spôsobilé na vypočítanie nemajetkovej ujmy. Poznamenal, že okrem Krajského súdu v Banskej Bystrici, sa už súdy nestotožňujú so spôsobom výpočtu nemajetkovej ujmy formou matematickej rovnice. Podľa žalovaného nemá predmetný spôsob výpočtu nemajetkovej ujmy oporu v zákone. Žalovaný tvrdil, že z bodov 83. a nasl. odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že súd pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal z celkového počtu určenej služobnej pohotovosti a absolútne ignoroval skutočnosti, ktoré si v bodoch 62. až 67. vypočítal, a teda skutočnosti, že ktoré zo všetkých hodín určenej služobnej pohotovosti boli hodinami nad rámec 48 h.
2.5 Žalovaný namietol, že žalobca sa nedostavil na pojednávanie dňa 10. júla 2024, keď sa pojednávania zúčastnil iba jeho právny zástupca. Výšku nemajetkovej ujmy považoval za neprimeranú, a to aj s porovnaním s výškou náhrad, ktorá sa priznáva obetiam trestných činov. Tvrdil, že žalobca neodôvodnil výšku ujmy, pretože neuviedol v čom spočíval neoprávnený zásah. Dodal, že žalobca nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života. Vytkol, že podaná žaloba nerieši právny stav do budúcnosti. Poznamenal, že skutočnosť, že žalobca nemôže venovať toľko času, koľko by chcel, a to rodine či voľnočasovým aktivitám, ktoré však nijako nepopísal, nie je argumentom útrpnej ujmy. Žalovaný tvrdil, že požadovaná výška ujmy je vysoká a nezohľadňuje obvyklú výšku priznávanú súdmi vo výške 1 500,- eur až 2 500,- eur, poukazujúc na rad rozhodnutí Krajského súdu v Košiciach a niektorých okresných súdov.

3. K odvolaniu žalovaného sa žalobca nevyjadril i napriek tomu, že mu na to bol vytvorený procesný priestor.

4. V dôsledku odvolania podaného žalovaným proti rozsudku súdu prvej inštancie krajský súd ako súd odvolací (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov - ďalej len „CSP“), vec preskúmal v medziach daných ust. § 379 a § 380 CSP a bez nariadenia pojednávania v súlade s ust. § 385 ods. 1 CSP „a contrario“ rozsudok súdu prvej inštancie postupom podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP ako vecne správny potvrdil.

5. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

6. Podľa § 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

7. Na základe podaného odvolania žalovaného tak v rozsahu podaného odvolania podľa § 379 CSP a dôvodov podaného odvolania podľa § 380 CSP po preskúmaní rozsudku súdu prvej inštancie ako aj konania, ktoré mu predchádzalo dospel odvolací súd k záveru, že súd prvej inštancie vo veci samej na základe vykonaného dokazovania v odôvodnení rozhodnutia skonštatoval skutkový stav veci správne, so skutkovými závermi súdu prvej inštancie sa odvolací súd stotožňuje a v zmysle § 383 CSP je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie. Súd prvej inštancie dôkazy vykonané v konaní vyhodnotil podľa § 391 ods. 1 CSP a rozhodnutie odôvodnil v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP, pričom odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie má všetky náležitosti v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd uvádza, že odvolateľ v podanom odvolaní neuviedol žiadne nové relevantné skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé privodiť zmenu či zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie (vo veci samej), nežiadal ani doplniť dokazovanie za podmienok ustanovených v § 384 ods. 2 a 3 CSP o ďalšie nové relevantné skutočnosti, ktoré by nemohli bez svojej viny byť prezentované v prvoinštančnom konaní. Odvolací súd preto pri rozhodovaní o veci vychádzal zo súdom prvej inštancie zisteného skutkového stavu, pričom v súdenej veci neboli naplnené procesné predpoklady doplňovať dokazovanie, prípadne

nariaďovať odvolacie pojednávanie zo strany odvolacieho súdu (§ 383, § 384 ods. 1, 2 a 3 v spojení s ust. § 366 CSP). S prihliadnutím na rozsah odvolania žalovaného a odvolacie dôvody uvedené v podanom odvolaní odvolací súd konštatuje, že na základe preskúmania veci dospel k záveru, že podané odvolanie nie je dôvodné, nemožno mu vyhovieť. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne. Po preskúmaní veci nezistil odvolací súd žiadne vady konania v konaní pred súdom prvej inštancie, ktoré by sa týkali procesných podmienok.

8. S poukazom na ust. § 387 ods. 2 CSP, odvolací súd považuje napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny, ako vo výrokovej časti, tak aj v časti odôvodnenia, a zároveň v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Nad rámec uvedeného k zásadným odvolacím námietkam žalovaného odvolací súd uvádza.

9. V rozsahu námietky o nesprávne transponovanej Smernici sa odvolací súd stotožňuje so závermi súdu prvej inštancie (bod 57. až 59. odôvodnenia napadnutého rozsudku) a dodáva, že podľa čl. 29 Smernice táto smernica je adresovaná členským štátom, pričom žalovaný ako členský štát Európskej únie a adresát Smernice po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej a aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice; v prípade že štát túto povinnosť nesplní, je štát, teda žalovaný, zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu Smernice pokiaľ k nesprávnej aplikácii smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia do právneho poriadku Slovenskej republiky. Odvolací súd poukazuje na to, že súd prvej inštancie pri právnom posúdení veci aj v znení Smernice správne pri rozhodovaní vychádzal aj z príslušnej judikatúry Súdneho dvora, pretože súd je povinný plne uplatňovať výklad práva únie, ktorý Súdny dvor Európskej únie podal (viď rozsudok C-261/2021 zo dňa 7. júla 2022). Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že čl. 6 písm. b) Smernice má priamy účinok, teda priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu uplatniť priamo v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že Smernica sa má uplatniť aj na činnosti hasičského zboru. Čl. 6 písm. b) Smernice predstavuje v rozsahu v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke, alebo akémukoľvek obmedzeniu a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi (rozsudok C-429/09 vo veci G. body 33. až 35.). Členské štáty teda nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) Smernice tak, aby uplatnenie z neho plynúceho nároku viazali na nejakú podmienku, alebo určitým spôsobom obmedzovali (C-397/01 bod 99., C-429/09 body 35. a 52.). Súdny dvor Európskej únie judikoval, a to opakovane, že čas pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času (C-397/01 bod 95.) a konštatoval, že pracovná pohotovosť vykonávaná pracovníkom v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa považuje ako celok za pracovný čas nezávisle od toho, akú prácu skutočne pracovník vykonáva (rozsudok C-437/08 bod 27.). Súdny dvor Európskej únie osobitne v prípade hasičov potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený Smernicou (rozsudok C-429/09, C-52/04). Z dôvodu, že žalobca počas výkonu služobnej pohotovosti musí byť k dispozícii zamestnávateľovi na pracovisku, t. j. v mieste výkonu práce, celý čas služobnej pohotovosti je potom potrebné započítať do pracovného času žalobcu, pričom skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je žalobcovi vyplácaná náhrada v zmysle § 122 ods. 1 Zákona o HaZZ nemá vplyv na porušenie článku 6 písm. b) Smernice. Odvolací súd poukazuje na to, že aj z aktuálnej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie vyplýva, že v prípade, ak povaha a rozsah povinností a režim zodpovednosti, ktorý sa vzťahuje na pracovníka vyžadujú jeho fyzickú prítomnosť na mieste výkonu práce, resp. povinnosť byť pre svojho zamestnávateľa k dispozícii a obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas pohotovosti sú takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje a venovať tento čas svojim vlastným záujmom, predstavuje táto doba služobnej pohotovosti pracovný čas pracovníka (rozsudky vo veci C-214/20, C-580/19, C-344/19).

10. V tomto smere odvolací súd upriamuje pozornosť na skutočnosť, že súd prvej inštancie rozlišoval medzi služobným časom hasiča a výkonom služby. Súd prvej inštancie uzavrel, že v prípade služobnej pohotovosti ide v oboch prípadoch o výkon štátnej služby hasiča, avšak služobná pohotovosť hasiča sa nezapočítava do služobného času. Poukazujúc na čl. 2 ods. 1 a 2 Smernice súd prvej inštancie prijal záver, že čas určenej služobnej pohotovosti hasiča má byť súčasťou služobného času, pretože

nejde o čas odpočinku. Zákon o HaZZ je tak jednoznačne v rozpore so Smernicou, pretože so služobného (pracovného) času hasiča vyčleňuje čas určenej služobnej pohotovosti. Uvedené, ako správne podotkol súd prvej inštancie, možno dôvodiť z ust. § 122 ods. 3 Zákona o HaZZ, z ktorého vyplýva, že ak počas trvania služobnej pohotovosti dôjde k výkonu štátnej služby (k výjazdu), až takéto vykonanie je štátnou službou. Základnom pre záver o nesprávne transponovanej Smernici vyplynul aj z výsledkov dokazovania, podľa ktorého žalobca po zohľadnení času určenej služobnej pohotovosti odpracoval v žalovanom období priemerne viac ako 48 h týždenne. Osobitne k námietke o, tzv. neutralizácii niektorých dní (napr. dovolenky a práceneschopnosti) pre potrebu určenia rozsahu primeraného týždenného pracovného času v zmysle Smernice, odvolací súd poukazuje na bod 59. odôvodnenia napadnutého rozsudku, v ktorom súd prvej inštancie dostatočne a správne ozrejmil, že v zmysle čl. 16 Smernice sa dni, v ktorých fakticky nedochádza k výkonu práce (služby), t. j. (dovolenka, PN), pre uplatnenie čl. 6 (maximálneho týždenného pracovného času), nevylučujú. To potom znamená, že ak súd prvej inštancie pre posúdenie toho, či dochádza k porušenie čl. 6 písm. b) Smernice vychádzal z podstaty inštitútu služobného času, od ktorého neodpočítaval časy dovolenky či práce neschopnosti, postupoval v zákonných limitoch, s poukazom na ust. § 97 ods. 1 Zákona o HaZZ v znení neskorších predpisov.

11. Odvolací súd akcentuje na skutočnosť, že žalovaný v prvoinštančnom konaní nespochybnil žalobcom predložené plány služieb a výplatné pásky (keďže namietal len, že tieto samé o sebe nie sú spôsobilé byť dôkazom preukazujúcim zásah do práv žalobcu), preto správne súd prvej inštancie vychádzal v otázke rozsahu prítomnosti žalobcu na pracovisku v žalovanom období z nespornosti žalobcom tvrdených skutočností. Bolo tak preukázané, že od marca 2021 do februára 2024 žalobca odpracoval spolu 1 923,96 hodín služobnej pohotovosti (určenej i nariadenej), ktoré mu neboli započítané do pracovného času. Súd prvej inštancie potom správne z listinných dôkazov a výpočtu mal za preukázané, že v každom referenčnom období (03/2021 až 08/2021, 09/2021 až 02/2022, 03/2022 až 08/2022, 09/2022 až 02/2023, 03/2023 až 08/2023, 09/2023 až 02/2024) presahoval priemerný týždenný služobný (pracovný) čas žalobcu 48 hodín, a že priemerný týždenný pracovný čas žalobcu v žalovanom období predstavoval 49,96 hodín (bod 61. až 67. odôvodnenia napadnutého rozsudku). Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k správnym záverom o presahu maximálneho týždenného (služobného) pracovného času žalobcu v jednotlivých referenčných obdobiach v rámci žalovaného obdobia. Z vyššie uvedených dôvodov tak odvolaciu námietku žalobcu o nesprávnom výpočte pracovného času a nepreukázaní prekročenia týždenného pracovného času v referenčných obdobiach považuje odvolací súd za nedôvodnú.

12. Pokiaľ žalovaný namietal, že žalobca žiadnym spôsobom neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody, pričom veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol žalobca v zmysle platnej legislatívy odmeňovaný, odvolací súd uvádza, že zo žaloby, ako aj z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie je nepochybne zrejmé, že žalobca uplatnil nárok na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) z dôvodu, že u žalobcu došlo v príčinnej súvislosti s porušením práva únie zo strany žalovaného k vzniku škody (nemajetkovej ujmy), v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy SR) z dôvodu, že účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia Smernice zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania, alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie a súčasne zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy SR), pretože reálne musel odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle Smernice a musel tráviť čas v práci, prichádzal o čas, ktorý by mohol venovať rodine, záľubám, resp. iných aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením. Je tiež zrejmé, že výšku nároku žalobca odvodil od počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odslúžil a neboli mu započítané do služobného času. Žalobca si žalobou neuplatnil nemajetkovú ujmu podľa počtu odpracovaných hodín nad limit 48 hodín týždenne, pričom za primeranú náhradu označil žalobca finančné odškodnenie rovnajúce sa odmene, ktorú mu priznáva Zákon o hasičskom a záchrannom zbore pri nariadenej služobnej povinnosti podľa § 122 ods. 2 písm. a) predmetného zákona.

13. Súd prvej inštancie dospel k správnemu záveru ohľadom splnenia predpokladov zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi porušením práva únie, pričom predmetné predpoklady zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením práva únie vyplývajú z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie. Podľa judikatúry Súdneho dvora Európskej únie štát zodpovedá jednotlivcovi za škodu

spôsobenú porušením práva únie, ak porušená norma práva únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám, alebo zakladá povinnosti pre členský štát, porušenie práva únie je dostatočne závažné a medzi porušením práva únie členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť s tým, že o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd. Odvolací súd je v súlade s názorom súdu prvej inštancie toho názoru, že v súdenej veci boli predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi v dôsledku porušenia práva únie splnené. Odvolací súd uvádza, že článok 6 písm. b) Smernice priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas, vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín. Toto ustanovenie Smernice má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Ustanovenie článku 6 písm. b) Smernice nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne, pretože umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu, vrátane nadčasov presiahol 48 hodín, keď do pracovného času sa v rozpore s čl. 2 ods. 1 Smernice žalobcovi nezapočítava čas služobnej pohotovosti, pričom v konaní pred súdom prvej inštancie bolo preukázané, a to listinnými dokladmi, ktoré boli vypracované zamestnávateľom žalobcu, že za žalované obdobie, ktoré je predmetom sporu, a to tri roky spätne pred podaním žaloby na súd dňa 14. marca 2024, opakovane dochádzalo k tomu, že priemerný týždenný služobný čas žalobcu presahoval hranicu 48 hodín, na čo poukázal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Zároveň je splnená aj podmienka porušenia práva únie dostatočne závažným spôsobom, keďže porušenie článku 6 písm. b) Smernice vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie (rozsudok C-429/09). Splnená je aj podmienka príčinnej súvislosti medzi porušením práva únie členským štátom a vznikom ujmy u jednotlivca, keď v príčinnej súvislosti s porušením práva únie zo strany žalovaného došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy), a to v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia v zmysle článku 40 Ústavy SR a tiež v dôsledku zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život v zmysle článku 19 ods. 2 Ústavy SR, keďže žalobca reálne musel odpracovať viac ako bol povinný v zmysle Smernice, a to na úkor svojich blízkych ako aj seba, pričom musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať rodine, priateľom, svojim záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s pracovným zaradením žalobcu. S ohľadom na povahu škody nie je pre vec relevantné, o aké konkrétne (vyšpecifikované) činnosti či aktivity bol žalobca porušením práva únie ukrátený, pretože tieto sa z logiky veci – s prihliadnutím na rozmanitosť a nepredvídateľnosť života – nedajú absolútne konkretizovať. Dôležitým je pre posúdenie ujmy objektívne kritérium, a to, že žalobcovi bolo v dôsledku porušenia práva únie zasiahnuté do práva na ochranu zdravia a práva na súkromie a rodinný život. V tomto smere neobstojí ani námietka žalovaného, že v konaní nedošlo k vypočutiu žalobcu, keď samotným žalovaným bol návrh na vypočutie žalobcu v konaní vzatý späť a zároveň absencia tohto dôkazu nezakladá skutkový deficit pre prijatý právny záver súdom prvej inštancie.

14. Nie je dôvodná ani odvolacia námietka žalovaného, že medzi porušením práva únie a vznikom škody žalobcu nie je príčinná súvislosť z dôvodu, že žalobca neupozornil svojho zamestnávateľa na porušovanie jeho práva a nepožiadal ho o náhradu škody, a teda nevyvinul primerané úsilie na zamedzenie vzniku škody. Odvolací súd uvádza, že na postavenie žalobcu ako hasiča sa vzťahuje judikatúra Súdneho dvora (rozsudky C-429/09 a C-445/06), z ktorej judikatúry vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať, výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva únie by bol znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody založené na porušení práva únie museli byť zamietnuté alebo čiastočne zamietnuté iba z dôvodu, že sa jednotlivci nedomáhali práva, ktoré im priznáva právo únie, a ktoré im vnútroštátny zákon odoprel. Pracovníka je potrebné považovať za slabšiu stranu v rámci pracovnoprávneho vzťahu, takže je nutné zabrániť tomu, aby ho mal zamestnávateľ možnosť v jeho právach obmedzovať, vzhľadom na toto slabšie postavenie, môže byť takýto pracovník odradený od otvoreného uplatňovania svojich práv voči zamestnávateľovi, keďže uplatňovanie týchto práv ho môže vystaviť opatreniam zamestnávateľa, ktoré môžu mať vplyv na pracovnoprávny vzťah v neprospech tohto pracovníka. Vo veci ako je vec tohto súdneho sporu, ktorá sa týka porušenia ustanovenia práva únie s priamym účinkom zo strany zamestnávateľa, vyžadovanie splnenia podmienky, aby dotknutí pracovníci najprv požiadali svojho zamestnávateľa o skončenie porušovania práva únie na účely získania náhrady škody vzniknutej v dôsledku tohto porušenia by malo za následok, že orgánom dotknutého členského štátu by sa umožnilo, aby bola povinnosť dbať o dodržiavanie takýchto noriem systematicky prenášaná na jednotlivca, čím sa

týmto orgánom môže umožniť, aby boli v prípade nepodania takejto žiadosti vyňaté z ich dodržovania; vyžadovanie takejto podmienky by potom znamenalo spochybňovanie práva na náhradu škody, ktorý má základ v právnom poriadku únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržiavanie bez toho, aby ju mohli preniesť na jednotlivcov. Článok 6 písm. b) Smernice nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením, a preto za týchto podmienok správne dospel súd prvej inštancie k záveru, že nemožno považovať za primerané požadovať od žalobcu, ktorému vznikla škoda z dôvodu, že boli porušené jeho práva, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady tejto škody najprv vyvíjal iniciatívu vo vzťahu k svojmu zamestnávateľovi. Predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu vzniknutú žalobcovi boli splnené.

15. Odvolací súd uvádza, že Smernica neobsahuje ustanovenia o práve na náhradu škody v prípade jej porušenia. Náhrada škody spôsobená jednotlivcovi (občanovi členského štátu EÚ) porušením práva únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu práv jednotlivca. Vnútroštátne právo členských štátov musí určiť, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektívnosti bolo stanovené, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a tiež definovať pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. Právny poriadok SR tiež nemá výslovnú úpravu ohľadne práva jednotlivca na náhradu škody proti štátu spôsobenej porušením práva únie. Ani zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci takúto právnu úpravu neobsahuje, preto súd prvej inštancie správne ustálil, že vzhľadom na zistený skutkový stav má ujma žalobcu najbližšie k zásahu do osobnosti žalobcu (analógia podľa § 11 až 13 Občianskeho zákonníka). Žalovaného odvolacia námietka, že žalobca nepreukázal spôsobenú ujmu nie je dôvodná, pretože z vykonaného dokazovania v období od marca 2021 do februára 2024 odpracoval spolu 1923,92 hodín služobnej pohotovosti, ktoré mu v rozpore s čl. 2 ods. 1 Smernice neboli započítané do pracovného času a zároveň opakovane dochádzalo u žalobcu k prekračovaniu limitu 48-hodinového týždenného služobného odpracovaného času. Žalobca na preukázanie svojho tvrdenia o počte odpracovaných hodín predložil doklady od svojho zamestnávateľa, ktoré žalovaný relevantným spôsobom nespochybnil a nenavrhol vykonať žiadne dokazovanie.

16. Žalovaný v odvolaní namietal spôsob, akým žalobca vyčíslil nemajetkovú ujmu. Odvolací súd aj túto námietku považuje za nedôvodnú a uvádza k nej, že žalobca sa žalobou domáhal zaplatenia nemajetkovej ujmy 5 704,59 eur, ktorú vyčíslil ako súčet odpracovaných hodín služobnej povinnosti za žalované obdobie, vrátane a rozdielu peňažnej náhrady vyplácanej za určenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods. 1 Zákona o hasičskom a záchrannom zbore a náhrady za nariadenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods. 2 písm. a) Zákona o hasičskom a záchrannom zbore, pričom v konaní pred súdom prvej inštancie žalobca na základe listinných dôkazov preukázal, tak ako to vyhodnotil súd prvej inštancie, že pri takomto rozvrhnutí pracovného času, ktorý je v rozpore s právom Európskej únie prichádza o voľný čas, ktorý by inak mohol venovať rozvoju osobných, rodinných, priateľských vzťahov, fyzickej a psychickej relaxácii. Žalobca sa domáhal náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy vyčíslenej podľa počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odslúžil, a ktoré mu neboli započítané do služobného času (čo je rozpor s čl. 2 ods. 1 Smernice), nedomáhal sa nemajetkovej ujmy vyčíslenej za presný počet odpracovaných hodín nad limit 48 hodín týždenne. Z konania pred súdom prvej inštancie, ako aj z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že žalovaný nerozporoval dôkazy predložené žalobcom ani výpočet času služobnej pohotovosti a správne preto súd prvej inštancie dospel k záveru o prekročení maximálneho týždenného pracovného času (nad 48 h) v žalovanom období. Odvolací súd osobitne k predmetnej námietke žalovaného dodáva, že základnou požiadavkou pri ustálení výšky nemajetkovej ujmy je zásada jej primeranosti k okolnostiam a následkom (intenzite) nezákonného zásahu do sféry poškodenej osoby. Pričom neexistuje paušálny vzorec výpočtu, resp. vyčíslenia nemajetkovej ujmy (nie je objektívne kvantifikovateľná), a preto sa spôsob ustálenia výšky nemajetkovej ujmy odvíja od konkrétnej povahy posudzovaného prípadu. V predmetnej veci išlo o zásah do osobnosti žalobcu spôsobený porušením maximálneho limitu týždenného pracovného času, keď do pracovného času, resp. služobného času žalobcu, neboli zahrnuté hodiny ním odpracovanej určenej a nariadenej pracovnej pohotovosti. Za posudzovaného stavu je tak podľa názoru odvolacieho súdu spôsob výpočtu ujmy žalobcom logicky a zákonne udržateľný, ktorý priamo a primerane reflektuje na nezákonnosť zásahu do jeho práv. Je len logickým vyústením úvah žalobcu, keď ním vyčíslená výška ujmy predstavuje cca 2,97 eura za každú hodinu odpracovanej služobnej pohotovosti (či už určenej alebo nariadenej), ktorá v rozpore s právom únie nebola zahrnutá do služobného času, a ktorú tak mohol žalobca venovať rozvoju rodinného či sociálneho života. S prihliadnutím aj na povahu zásahu do práva žalobcu, ako významného sociálneho práva únie, je možné výšku ujmy vyčíslenú žalobcom považovať

za dostatočnú a primeranú, v súlade s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie a zohľadňujúc dlhodobé obdobie (XX rokov) trvania uvedeného protiprávneho stavu, nakoľko žalobca vykonáva činnosť hasiča viac ako XX rokov.

17. S ohľadom na vyššie uvedené odvolací súd konštatuje, že práva žalobcu vyplývajúce zo Smernice neboli štátom dodržiavané, pričom zároveň bolo pomerne dlhé obdobie porušované právo žalobcu na odpočinok, a to aj napriek tej skutočnosti, že žalobca v spoločnosti plní zodpovedné úlohy, a preto bolo dôležité, aby mal možnosť si po práci náležite odpočinúť. Z týchto dôvodov preto odvolací súd považuje nárok žalobcu za dôvodný a prisúdenú náhradu nemajetkovej ujmy za primeranú, a to aj v porovnaní s rozhodnutiami súdov v porovnateľných veciach (porovnaj rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/11/2022 zo dňa 23. februára 2023, sp. zn. 16Co/36/2022 zo dňa 23. marca 2023, sp. zn. 17Co/47/2022 zo dňa 23. novembra 2022, sp. zn. 14Co/34/2022 zo dňa 24. januára 2023, sp. zn. 14Co/113/2023 zo dňa 27. februára 2024), pričom k porušeniu práv žalobcu dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti (pozri bod 84. odôvodnenia napadnutého rozsudku).

18. Odvolací súd nesúhlasí ani s námietkou žalovaného, že v súdenej veci neboli splnené podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka z dôvodu, že žalobca sa mal domáhať upustenia od takéhoto zásahu od svojho zamestnávateľa, s poukazom na to, že žalobca sa domáha len finančného plnenia, ktoré má slúžiť len ako akási kompenzácia bez toho, aby tento údajný protiprávny stav bol do budúcna napravený. Súd prvej inštancie so zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené, a to právo na ochranu zdravia a právo na súkromie a okolnosti porušovania práva žalobcu správne dospel k záveru, že v súdenej veci sú splnené podmienky na aplikáciu § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, t. j. na priznanie zadosťučinenia v peniazoch. Aj podľa názoru odvolacieho súdu vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, keď žalovaný ako členský štát Európskej únie neprijal opatrenia nevyhnutné za zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b) Smernice a zároveň za situácie, že do pracovného času nie sú zarátané nadčasy služobnej pohotovosti je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah, ktorým je štát namieste. Rovnako berúc do úvahy už vyššie uvedené neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a pod. Z formulácie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osobe v spoločnosti je len príkladmo uvedené, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, pričom právna úprava v ust. § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka nevylučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany. Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie; týmto zadosťučinením sa rozumie morálna satisfakcia; peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by satisfakcia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa nejavila ako postačujúca. Odvolací súd teda uvádza, že je v zhode s názorom súdu prvej inštancie, že žalobcovi ako fyzickej osobe vzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Keďže nemajetkovú ujmu nie je možné nahradiť inak z dôvodu uplynutia času, berúc do úvahy špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva Únie a trvanie tohto zásahu, nie je primerané porovnávanie s inými obdobnými prípadmi zásahov, ako to namietal žalovaný v podanom odvolaní. Prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje ani náhrady priznané v prípadoch zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny a ani neprevyšuje náhrady priznané obetiam trestných činov. K námietke žalovaného o tom, že výška nemajetkovej ujmy by nemala byť vyššia ako náhrady priznané obetiam trestných činov, odvolací súd osobitne uvádza, že v predmetnej veci nejde o nárok na náhradu nemajetkovej ujmy majúci svoj základ v zák. č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, ktorý v ustanovení § 17 explicitne reflektuje na potrebu rešpektovania výšky náhrad priznávaných obetiam trestných činov, a preto je aj v tomto smere odvolacia námietka žalovaného nedôvodná (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 273/2021). Odvolací súd považuje výšku nemajetkovej ujmy primeranú k závažnosti nezákonného zásahu, spočívajúc v obmedzení žalobcu slobodne nakladať s voľným časom a organizovať sociálny a rodinný život a rovnako považuje odvolací súd výšku nemajetkovej ujmy primeranú k okolnostiam za ktorých k zásahu došlo, spočívajúc v dlhodobom časovom horizonte, v rámci ktorého dochádzalo k porušovaniu práv žalobcu. Zároveň neobstojí ani argumentácia žalovaného, že

súd prvej inštancie prekročil žalobný návrh, keď vychádzal z ustanovení o mzdových nárokoch, pričom s touto námietkou sa odvolací súd vysporiadal už v bode 12. a 13. odôvodnenia tohto rozsudku.

19. Odvolací súd poukazujúc už na vyššie uvedené dôvody odvolacie námietky žalovaného nepovažoval za dôvodné.

20. Odvolací súd, s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/69/2022 zo dňa 25. mája 2023 dodáva, že s ďalšími námietkami, resp. argumentmi žalovaného uvedených v odvolaní sa nezaoberal, nakoľko pre rozhodnutie v intenciách zabezpečenia práva na spravodlivý súdny proces sa jedná o argumenty, ktoré nemajú pre spravodlivé rozhodnutie v predmetnej veci už rozhodujúci význam (m. m. III. ÚS 314/2018).

21. Ako výrok závislý odvolací súd preskúmal i druhý výrok rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým súd žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 % v lehote troch dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd rozhodne o ich výške. Vzhľadom na skutočnosť, že predmetom žalobou uplatňovaného nároku bola nemajetková ujma žalobcom vyčíslená sumou 5 704,59 eur a žalobca bol v celom rozsahu úspešný, keď súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 5 704,59 eur, súd prvej inštancie rozhodol podľa správnych ustanovení CSP, a tieto aj správne aplikoval. Odvolací súd z dôvodu vecnej správnosti potvrdil i závislý výrok o náhrade trov prvoinštančného konania.

22. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP, § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní iniciovanom odvolaním žalovaného tento nebol úspešný ani sčasti, keď odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie z dôvodu vecnej správnosti potvrdil. Celý procesný úspech v odvolacom konaní tak prináleží žalobcovi. S poukazom na ustanovenie § 255 ods. 1 CSP odvolací súd uložil žalovanému, ako procesne neúspešnej strane sporu v odvolacom konaní, povinnosť nahradiť žalobcovi trovy vzniknuté v súvislosti s odvolacím konaním v rozsahu 100 % v lehote troch dní odo dňa právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o výške trov.

23. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak
a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,
a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v ods. 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak
a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v ods. 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je
a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).